

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Veilige Vecht - locatie Zwolle-Dalfsen

Advies over de reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport

19 augustus 2022 / projectnummer: 3659

35 JAAR

onafhankelijk en deskundig advies

1 Advies voor de inhoud van het MER

Waterschap Drents Overijsselse Delta wil de noordelijke en zuidelijke Vechtdijken tussen Dalfsen en Zwolle versterken, omdat deze niet aan de veiligheidseisen voldoen. Het traject loopt afwisselend door bebouwd en landelijk gebied. Om de milieugevolgen van de dijkversterking goed mee te kunnen wegen bij de besluitvorming wordt een milieueffectrapport (MER) opgesteld. Gedeputeerde Staten van Overijssel hebben de Commissie voor de milieueffectrapportage (Commissie) gevraagd te adviseren over de inhoud van het op te stellen MER.

Essentiële informatie voor het MER

De Commissie beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het MER. Dat wil zeggen dat voor het meewegen van het milieubelang in het besluit over het project Veilige Vechtdijken, locatie Zwolle-Dalfsen het MER in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten:

- **Watersysteem.** Een beschrijving van het watersysteem van de Vecht en van mogelijke systeemmaatregelen die in het voortraject zijn overwogen. Beargumenteer welke systeemmaatregelen niet verder worden onderzocht en geef aan welke rol het milieubelang bij deze afweging heeft gespeeld.
- **Alternatieven.** Een duidelijke beschrijving van de alternatieven en de wijze waarop hieruit een voorkeursalternatief (VKA) wordt samengesteld. De Commissie adviseert om alternatieven uit te werken waarbij ambities voor een klimaatbestendiger watersysteem, het versterken van natuur en de landschappelijke kwaliteit centraal staan.
- **Effecten op natuur.** Ga in op Natura 2000-gebied, Natuurnetwerk Nederland, leefgebied van beschermde en overige kwetsbare soorten, bomen en houtopstanden. Mogelijk blijkt uit het MER dat er geen alternatief is waarmee significante gevolgen voor het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht met zekerheid worden voorkomen. Geef daarom aan welke harde randvoorwaarden hieruit voortkomen en wat dit betekent voor de alternatieven en het VKA. Onderzoek in een vroeg stadium de haalbaarheid van een ADC-toets als de mogelijkheid bestaat dat een conflict met de instandhoudingsdoelstellingen voor het Natura 2000-gebied uiteindelijk niet kan worden uitgesloten.
- **Ruimtelijke kwaliteit.** Ga in op de wijze waarop de huidige hoog gewaardeerde landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten van het plangebied behouden kunnen worden.

Besluitvormers en insprekers lezen in de eerste plaats de samenvatting van het MER. Daarom verdient dit onderdeel bijzondere aandacht. De samenvatting moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER.

In de volgende hoofdstukken beschrijft de Commissie in meer detail welke informatie het MER moet bevatten. Ze bouwt in haar advies voort op Notitie Reikwijdte en Detailniveau Veilige Vecht (NRD). Ze herhaalt slechts punten die al in de NRD aan de orde komen als dat voor een goed begrip van het advies nodig is of als ze voorstelt de aanpak op onderdelen aan te passen.

Figuur 1 Plangebied Veilige Vecht (Bron: NRD).

Aanleiding MER

De Vechtdijken tussen Dalftsen en Zwolle voldoen niet aan de eisen voor waterveiligheid wat betreft hoogte, piping, stabiliteit en sterkte van de grasbekleding. Het Waterschap Drents Overijsselse Delta wil de dijken daarom versterken.

Het project Veilige Vecht kent drie fasen: verkenning, planuitwerking en uitvoering. Het project bevindt zich in de verkenningsfase, waarin verschillende alternatieven worden onderzocht en wordt gekomen tot een voorkeursalternatief. Er wordt geen formele voorkeursbeslissing genomen. De planuitwerking van Veilige Vecht start naar verwachting ná de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Het (besluitvormings)proces en de m.e.r.-procedure van Veilige Vecht zijn daarom zo ingericht dat ze passen bij de Omgevingswet.

Een project-MER wordt opgesteld, omdat in ieder geval sprake is van categorie D3.2 'aanleg, wijziging of uitbreiding van rivierdijken', en omdat mogelijk een passende beoordeling moet worden opgesteld. De voorliggende NRD is opgesteld voor het MER deel 1, voor de verkenningsfase/ het alternatievenonderzoek. Voor het projectbesluit – dat het resultaat is van de planuitwerkingsfase – zal het MER deel 2 worden opgesteld waarin alle effecten van het voorkeursalternatief en mitigerende en compenserende maatregelen in beeld worden gebracht.

Rol van de Commissie

De Commissie is onafhankelijk, bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. Ze schrijft geen milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer. Het bevoegd gezag – in dit geval Gedeputeerde Staten van de Provincie Overijssel – besluit over het project Veilige Vecht, locatie Dalftsen-Zwolle.

Dit advies heeft betrekking op de reikwijdte en het detailniveau van het op te stellen MER. In de NRD is aangegeven dat het MER deel 1 ook aan de Commissie zal worden voorgelegd, om te toetsen of het milieubelang volwaardig kan worden meegewogen bij de keuze van het voorkeursalternatief. Daarna volgt nog een toetsingsadvies over het MER deel 2.

De samenstelling en de werkwijze van de werkgroep van de Commissie en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt door nummer [3659](#) op www.commissiener.nl in te vullen in het zoekvak.

2 Probleemstelling, doel, besluiten en beleid

2.1 Achtergrond, probleem- en doelstellingen

Het belangrijkste doel van het project is dat de Vechtdijken tussen Dalfsen en Zwolle aan de wettelijke waterveiligheidseisen voldoen. Daarnaast heeft het waterschap twee nevendoele: kansen benutten voor een klimaatbestendiger watersysteem van de Vecht; kansen benutten voor gebiedsontwikkeling in de regio (werk met werk maken, maatschappelijke meerwaarde creëren).

Uit de NRD blijkt dat het waterschap groot belang hecht aan een goede ruimtelijke inpassing, waarbij nog in het midden wordt gelaten of het daarbij gaat om een (neven)doel of een randvoorwaarde.¹ Formuleer de hoofd- en nevendoelestellingen zodanig dat ze gebruikt kunnen worden voor het formuleren van onderscheidende alternatieven en varianten en om te toetsen of de doelen ook worden bereikt.

2.1.1 Watersysteem

De NRD geeft aan dat uit de projectoverstijgende 'verkenning systeemmaatregelen Vecht' naar voren kwam dat watersysteemmaatregelen in het hele stroomgebied van de Vecht mogelijk kunnen bijdragen aan de waterveiligheid achter de dijken tussen Dalfsen en Zwolle. Uit een inventarisatie zijn vier oplossingsrichtingen voor de dijkversterking en tien oplossingsrichtingen voor systeemmaatregelen voortgekomen. Geconcludeerd is dat van de systeemmaatregelen slechts één als kansrijk wordt gezien, namelijk een nevengeul bij Vechterweerd. Deze is in de NRD meegenomen als mogelijke maatregel, aanvullend op de andere oplossingsrichtingen.

De NRD maakt niet duidelijk wat precies wordt verstaan onder een systeemmaatregel, welke maatregelen zijn onderzocht en waarom andere systeemmaatregelen niet als kansrijk worden gezien. Bij systeemmaatregelen wordt over het algemeen (een deel van) het gehele riviersysteem integraal meegenomen. Deze maatregelen kunnen van grote invloed zijn op de hoogwaterbelasting en daardoor op de benodigde dijkversterking. De systeemmaatregelen liggen een niveau hoger dan de in de NRD gepresenteerde dijkversterkingsalternatieven en dienen daarom voorafgaand aan de keuze van het voorkeursalternatief navolgbaar te worden afgewogen. Voor het MER is vooral van belang welke rol het milieubelang hierbij speelt.

De Commissie adviseert om in het MER het watersysteem van de Vecht op hoofdlijnen te beschrijven, gevolgd door een inzichtelijke uitwerking en afweging van mogelijke systeemmaatregelen. Dit mede met het oog op één van de doelen van het project: "Kansen benutten voor een klimaatbestendiger watersysteem van de Vecht".

---

¹ Zie paragraaf 2.3 waar staat dat het waterschap het belangrijk vindt zorgvuldig om te gaan met ruimtelijke kwaliteit bij de uitwerking van het voorkeursalternatief.

Omdat een aanzienlijk deel van het stroomgebied van de Vecht in Duitsland ligt en daar genomen (systeem)maatregelen (denk bijvoorbeeld aan retentie) grote invloed kunnen hebben op de hoogwaterbelasting in het Nederlandse deel van de rivier, zal ook dit aan bod moeten komen in het MER.

Het plan 'Ruimte voor de Vecht' behelst diverse initiatieven voor het verbeteren van de afvoer van de Vecht in combinatie met versterking van de natuur, recreatie en toerisme. De NRD benoemt deze als autonome ontwikkeling die mogelijk relevant is voor het project. Vanwege de samenhang van dit project met het gehele watersysteem adviseert de Commissie om in het MER duidelijk te beschrijven hoe het project "Ruimte voor de Vecht" zich tot de systeemmaatregelen verhoudt.

2.1.2 Dijkversterking

Geef in het MER inzicht in de veiligheidsopgave voor het dijktraject, op basis van de relevante faalmechanismen. Om goed inzicht te verkrijgen in de benodigde maatregelen om dit dijktraject te laten voldoen aan de eisen is een gedetailleerde beschrijving van de wijze van belasting en de kans van optreden van faalmechanismen van belang. Het (extreme) hoog water op dit deel van de Vecht treedt pas op als de Ramspolkering ten gevolge van storm op het IJsselmeer gesloten is. Dit betekent dat de duur van de belasting beperkt is en de factor tijd een rol speelt in het optreden van faalmechanismen als piping en macro-instabiliteit binnentalud.

De bijzondere situatie (voor grote delen) van het traject van een zanddijk op een zandondergrond zorgt er ook voor dat het onderzoek voor de genoemde faalmechanismen extra aandacht behoeft.

2.2 Beleidskader en randvoorwaarden

Geef in het MER aan welke wet- en regelgeving en welk beleid relevant is voor de versterking van de Vechtdijken en of het project kan voldoen aan de randvoorwaarden die hieruit voortkomen. Ga daarbij in aanvulling op het in bijlage 2 van de NRD beschreven wettelijk kader en beleidskader ieder geval ook in op:

- De (herziening van de) omgevingsvisie en omgevingsverordening van de provincie Overijssel.
- Het Natura 2000-beheerplan Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht.
- De landelijke² en provinciale lijst van jaarrond beschermde nest- en rustplaatsen van vogels.

Randvoorwaarden vanuit Natura 2000

Alle mogelijke oplossingen kunnen significant negatieve effecten hebben op Natura 2000-gebied Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht en mogelijk ook andere Natura 2000-gebieden. Daarom adviseert de Commissie om op voorhand aan te geven welke harde randvoorwaarden hieruit voortkomen en wat dit betekent voor de afbakening van mogelijke alternatieven. Dit kan door beschermde habitats en soorten in de nabijheid van de dijk en het beoogde 'werkgebied' in kaart te brengen en daarbij rekening te houden met externe werking.

---

² Naar verwachting wordt in 2022 een nieuwe landelijke lijst door RVO vastgesteld. Zolang dat niet het geval is volstaat de provinciale lijst.

Indien de randvoorwaarden vanuit de hoogwateropgave bezien (te) knellend zijn dan kan al in een vroeg stadium de haalbaarheid van een ADC-toets³ worden verkend. Deze verkenning maakt tijdig duidelijk welke alternatieven in beschouwing genomen moeten of kunnen worden. Zie verder paragraaf 3.1 van dit advies.

2.3 Fasering en besluitvorming

De m.e.r.-procedure wordt doorlopen voor het projectbesluit onder de Omgevingswet. Bevoegd gezag en initiatiefnemer hebben ervoor gekozen om het MER in twee delen op te stellen. Het eerste deel van het MER, in de verkenningsfase, vormt de ondersteuning van de beslissing over het VKA. Het tweede deel van het MER, op te stellen in de planuitwerkingsfase, vormt de ondersteuning van de uitwerking van het VKA en het te nemen besluit over de dijkversterking (definitief projectbesluit). De Commissie sluit met haar advisering aan op deze gefaseerde aanpak van het MER.

Naast het projectbesluit zullen andere besluiten genomen worden voor de realisatie van het voornemen. Geef aan welke besluiten dit zijn, wie daarvoor het bevoegde gezag is en wat globaal de planning is.

3 Alternatieven en selectieproces

3.1 Alternatievenontwikkeling

Hoofdstuk 4 van de NRD beschrijft de kansrijke alternatieven die in het MER onderzocht zullen worden:

- A. Binnen het huidige dijkprofiel
- B. Binnendijkse versterking
- C. Buitendijkse versterking

Daarnaast wordt de nevengeul bij Vechterweerd onderzocht als maatregel die met elk van de dijkversterkingsalternatieven gecombineerd kan worden.

De Commissie constateert dat geen sprake is van integrale onderscheidende alternatieven, maar van (technische) oplossingsrichtingen. Ieder van de drie oplossingsrichtingen zal op sommige locaties minder en op andere locaties juist meer milieueffecten hebben dan de andere twee. Bovendien komen de nevendoele van het project in deze oplossingsrichtingen niet tot uitdrukking.

De Commissie adviseert om de drie (technische) oplossingsrichtingen te gebruiken om onderscheidende 'thematische' alternatieven voor het gehele dijktraject (en/of varianten voor deeltrajecten) te ontwikkelen. Het doel hiervan is de 'hoeken van het speelveld' te verkennen en tot een heldere en navolgbare afweging van een voorkeursalternatief te komen, dat recht doet aan alle projectdoelstellingen.

---

³ A: zijn er Alternatieve oplossingen? Inclusief locatiealternatieven. D: zijn er Dwingende redenen van groot openbaar belang waarom deze dijkversterking toch gerealiseerd moet worden? C: welke Compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft. Zie verder §4.2 van dit advies.

Als basis hiervoor kan een 'sober en doelmatig basisalternatief' worden samengesteld op basis van de minimale ingrepen die nodig zijn om aan de waterveiligheidseisen te voldoen. Om de volle bandbreedte aan mogelijkheden te onderzoeken denkt de Commissie aan de volgende alternatieven of varianten, eventueel per dijktraject. Deze zijn niet uitputtend, alternatieven of varianten vanuit andere invalshoeken zijn ook denkbaar.

- een alternatief dat zich maximaal richt op de doelstelling 'kansen benutten voor een klimaatbestendiger watersysteem van de Vecht'; systeemmaatregelen kunnen mogelijk leiden tot een grotere klimaatbestendigheid en/of tot een beperking van de dijkversterkingsopgave;⁴
- een alternatief waarbij het behoud en versterken van de natuurwaarden centraal staat, in het bijzonder de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura-2000 gebied Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht en de kernkwaliteiten en doelen van het Nationaal natuurnetwerk (NNN).⁵ Zoals in paragraaf 2.2 van dit advies aangegeven, kunnen effecten op Natura 2000-gebieden sterk bepalend zijn voor de haalbaarheid van de alternatieven;
- een alternatief waarbij het behoud en versterken van de huidige unieke landschappelijke waarden van het gebied centraal staan.⁶ De leidende principes uit het Ruimtelijk Kwaliteitskader kunnen hiervoor als inspiratiebron worden gebruikt (zie verder paragraaf 4.4 van dit advies).

3.2 Meekoppelkansen

In de NRD wordt ingegaan op de mogelijke meekoppelkansen in het gebied. Daaronder worden initiatieven verstaan die in samenhang met de dijkversterking en systeemmaatregelen gerealiseerd kunnen worden, maar die een ander doel hebben dan de projectdoelstellingen. De NRD geeft een overzicht van kansen die in ieder geval onderzocht worden, zoals fietsroutes en andere recreatieve ontwikkelingen en maatregelen ten behoeve van de Kaderrichtlijn Water.

Meekoppelkansen kunnen zowel positieve als negatieve effecten met zich meebrengen, die per alternatief anders kunnen uitpakken. Daarom is het van belang om kansen voor synergie en risico's van deze meekoppelkansen te betrekken bij de alternatievenafweging.

3.3 Onderbouwing keuze voorkeursalternatief

Beschrijf in het MER fase 1 op een duidelijke en navolgbare wijze welke afwegingen en keuzes zijn gemaakt om vanuit integrale alternatieven te komen tot het voorkeursalternatief, waarbij het milieubelang volwaardig is meegewogen. Het VKA zal in het MER fase 2 in meer detail worden uitgewerkt.

---

⁴ De eerder uitgevoerde verkenning naar watersysteemmaatregelen kan voor dit alternatief of deze variant inspiratie en bouwstenen bieden.

⁵ Dit sluit aan bij de zienswijze van het Natuurplatform Zwolle, waarin wordt gevraagd kansen voor vergroting van de biodiversiteit op en langs de dijk te benutten.

⁶ De gebiedsbeschrijving in hoofdstuk 3 van de NRD geeft aan dat het plangebied unieke kwaliteiten bevat. Dit heeft onder andere te maken met de hoge mate van ongereptheid en het feit dat de dijk deels niet toegankelijk is voor verkeer.

3.4 Referentie

Beschrijf de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied. Denk daarbij aan natuur, monumenten, andere gebouwen van waarde, recreatie en (fiets)verkeer. Beschrijf ook de te verwachten milieutoestand als gevolg van de autonome ontwikkeling, als referentie voor de te verwachten milieueffecten. Daarbij wordt onder de 'autonome ontwikkeling' verstaan: de toekomstige milieutoestand zonder dat de voorgenomen activiteit of één van de alternatieven wordt gerealiseerd. Ga bij beschrijving van deze ontwikkeling uit van te verwachten veranderingen in de huidige activiteiten in het studiegebied en van nieuwe activiteiten waarover reeds is besloten.

Besteed specifiek aandacht aan de eerder genoemde maatregelen in het kader van Ruimte voor de Vecht en andere maatregelen en ontwikkelingen in Nederland en Duitsland die relevant kunnen zijn voor het watersysteem. Als deze ontwikkelingen nog onzeker zijn – omdat er nog geen besluit is genomen – beveelt de Commissie aan gebruik te maken van scenario's of een gevoeligheidsanalyse.⁷ Daarmee wordt inzicht verkregen in de onderlinge samenhang en mogelijke synergie of conflicten tussen de ontwikkelingen en de besluiten hierover.

Het ruimtelijk kwaliteitskader Veilige Vecht schetst een goed beeld van de in het gebied aanwezige kwaliteiten, en kan gebruikt worden bij het beschrijven van de referentiesituatie in het MER deel 1. Besteed ook aandacht de landschappelijk 'ontspannen' en ongeconditioneerde sfeer (vooral dankzij de 'moeilijke' toegankelijkheid van de dijk) in het gebied, omdat dat het gebied een tot zeldzaam stuk Nederland maakt.

4 Bestaande milieusituatie en milieugevolgen

4.1 Algemeen

In het MER deel 1 moeten de alternatieven worden onderzocht op de aspecten die voor de keuze tussen alternatieven onderscheidend zijn. Dit zijn met name het doelbereik en effecten met een permanent en/of bovenlokaal karakter. Het detailniveau moet zodanig zijn, dat een goed onderbouwde keuze voor een voorkeursalternatief kan worden gemaakt. Daarnaast moet worden aangetoond dat het voorkeursalternatief uitvoerbaar is binnen wet- en regelgeving, eventueel na uitvoering van mitigerende maatregelen. De verschillende alternatieven en onderdelen daarvan kunnen als bouwstenen worden gebruikt bij het vormen van het voorkeursalternatief. Beschrijf in het MER daarom de effecten van de alternatieven, indien relevant, per deeltraject/dijkvak.

Beschrijf de alternatieven en meekoppelkansen zo uitgebreid als nodig is om een goede effectbeoordeling en vergelijking van alternatieven mogelijk te maken. Geef waar relevant inzicht in:

---

⁷ Met 'scenario's' wordt bedoeld op verschillende situaties die zich in de toekomst kunnen voordoen, zonder dat het project hier invloed op heeft. Er kan bijvoorbeeld een scenario zijn waarbij wél maatregelen in Duitsland worden genomen en een scenario waarbij geen maatregelen worden genomen. Voor de besluitvorming is dit relevant, omdat deze situaties van invloed kunnen zijn op de te nemen maatregelen en de effecten daarvan.

- de activiteiten die plaatsvinden in de realisatiefase (aanleg/inrichting) en de eindsituatie (beheer, onderhoud en gebruik);
- de benodigde hoeveelheden zand, klei en andere (dijkbekledings)materialen en de gewenste kwaliteit van de te gebruiken grond (zowel fysisch als chemisch). Geef door middel van een grondbalans aan in hoeverre grond van welke kwaliteit van buiten het plangebied moet worden aangevoerd;
- de logistiek van de aanvoer van grond en andere materialen in relatie tot de bestaande (weg)infrastructuur en de in dat kader te treffen voorzieningen, zoals bijvoorbeeld de aanleg (en verwijdering) van tijdelijke depots;
- de fasering en doorlooptijd van de uitvoering.

Het is nu nog niet duidelijk waar de materialen voor de dijkversterking vandaan komen. Wellicht zijn er mogelijkheden in het gebied zelf. Geef daarom in het MER aan of er voor de dijkversterking nieuwe winningen nodig zijn. Indien dat het geval is, is hiervoor een vergunning nodig. Van deze eventuele 'nieuwe' ontgroning(en) dienen de effecten op aanwezige en nieuwe natuurwaarden, cultuurhistorische waarden en eventueel overige relevante waarden in beeld te worden gebracht.

In de volgende subparagrafen geeft de Commissie aanbevelingen voor een aantal inhoudelijke aspecten, aanvullend op de NRD. Deze aanbevelingen richten zich op het MER als geheel, dat wil zeggen deel 1 en deel 2 tezamen, tenzij anders aangegeven. Het MER deel 1 richt zich op aspecten die onderscheidend zijn voor de keuze tussen de alternatieven en aspecten die bepalend (kunnen) zijn voor het bereiken van de doelstellingen en voor de uitvoerbaarheid van het voornemen. In het MER deel 2 zullen de effecten te zijner tijd op een hoger detailniveau en meer locatiespecifiek worden beoordeeld.

4.2 Natuur

Schets eerst op hoofdlijnen de actuele en potentiële natuurwaarden van het plangebied voor zover die door de dijkversterking (en eventueel ook meekoppelkansen) beïnvloed kunnen worden, bijvoorbeeld aan de hand van een landschapsecologische analyse. Beschrijf vervolgens de ingreep-effectrelaties in de aanleg- en gebruiksfase die in het MER nader onderzocht moeten worden, waaronder verstoring door licht, geluid (eventueel ook onder water) en beweging (van voertuigen, recreanten), oppervlakteverlies, veranderingen in grondwaterpeil en ecologische samenhang met omliggende natuurgebieden/leefgebieden.

Gevolgen voor Natura 2000-gebieden

Het plangebied en directe omgeving overlapt deels met het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht met behoud- en verbeterdoelstellingen voor 11 habitat(sub)typen, 5 habitatrictlijnsoorten en 12 vogelrichtlijnsoorten. Beschrijf (waar mogelijk en zinvol kwantitatief) in hoeverre de dijkversterking het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen in de weg kan staan, of juist kan versterken. Houd daarbij rekening met de verschillende functies (broeden, foerageren, slapen etc.) en soort(groep)specifieke kwetsbare perioden. Doe dit voor het project afzonderlijk alsook in combinatie met andere ontwikkelingen in de omgeving (cumulatie). Ga bij ontoelaatbare of ongewenste (niet-significante negatieve) effecten na in hoeverre die gemitigeerd kunnen worden, en welke effecten vervolgens resteren. Betrek daarbij ook de ecologisch minst kwetsbare perioden.

Met name in de aanlegfase is een tijdelijke toename van stikstofdepositie te verwachten die in de omgeving kan neerslaan, waaronder in habitats en leefgebieden in Natura 2000-gebieden die daar gevoelig voor zijn⁸. Breng deze toename kwantitatief in beeld en beoordeel daarna de gevolgen voor de te behouden of ontwikkelen natuurkwaliteiten in de beïnvloede gebieden. Ga daarbij in op bronbeperkende maatregelen waaronder inzet van elektrisch materieel.

De Commissie verwacht op basis van de NRD dat het nodig is om een Passende beoordeling op te stellen. De Commissie adviseert deze als bijlage op te nemen in het MER en de conclusies op te nemen en te duiden in het hoofddocument. In het geval de Passende beoordeling en/of het MER uitwijzen dat aantasting van de natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden niet met zekerheid is uit te sluiten dan kan het project (in deze vorm) alleen doorgang vinden als de ADC-toets succesvol in de juiste volgorde kan worden doorlopen. Indien aan de orde dan adviseert de Commissie een (aanzet voor een) ADC-toets op te nemen als bijlage bij het MER. In het MER fase 1 kan in dat geval volstaan worden met een onderbouwing van de kans van het succesvol doorlopen van deze ADC-toets.

Natuurnetwerk Nederland

Geef de mogelijk beïnvloede NNN-gebieden duidelijk aan op kaart waarin ook de wezenlijke kenmerken en waarden (beheertypen) zijn opgenomen. Breng in beeld in hoeverre de wezenlijke kenmerken en waarden beïnvloed kunnen worden. Houd daarbij ook rekening met externe werking, zoals verstoring door licht, geluid, beweging en tijdelijke/permanente beïnvloeding van het grondwaterpeil⁹. Betrek bij de beoordeling ook de doelsoorten¹⁰ in de beheertypen. Dit is van speciaal belang voor de zanddijken, die mogelijk een specifieke biodiversiteit aan zich binden¹¹. Doorloop, indien aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN niet kan worden voorkomen, het beschermingsregime voor het NNN in de Omgevingsverordening. Indien Compensatie (eventueel met verplichte of vrijwillige kwaliteitstoeslag) nodig is breng dan in beeld hoe en waar die compensatie gerealiseerd kan worden. Op basis van deze informatie kan worden beoordeeld of de algemene samenhang van het NNN bewaard blijft. Indien aan de orde dan adviseert de Commissie een (aanzet voor een) NNN-toets op te nemen als bijlage bij het MER.

Beschermde soorten en rode lijstsoorten

Ga in op de mogelijke gevolgen van het project voor soorten die op grond van de Wet natuurbescherming zijn beschermd of overige kenmerkende en kwetsbare soorten die op rode lijsten staan vermeld en relevant zijn voor dit gebied. Doe dit kwantitatief waar relevant (aantallen, dichtheden etc.) en ga in op het belang van de leeflaag, in verband met mogelijke hervestiging van (stroomdal)vegetaties¹². Beschrijf eventuele gevolgen voor de staat van instandhouding en bepaal of verbodsbepalingen kunnen worden overtreden, zoals verstoren van een broedplaats of een vaste rust- of verblijfplaats. Houd ook rekening met de landelijke en provinciale lijsten met jaarrond beschermde nest- en rustplaatsen. Als er sprake is van

⁸ Hoewel voor projecten waarvan aanlegwerkzaamheden leiden tot extra stikstofdepositie sinds 1 juli 2021 geen vergunningplicht geldt, is het voor het MER wel nodig deze effecten in beeld te brengen, nader te beschouwen en inzicht te geven in mogelijke bronmaatregelen en andere maatregelen om een tijdelijke toename van stikstofdepositie te voorkomen.

⁹ Het Overijsselse NNN kent geen externe werking maar de gevolgen van externe werking worden beschouwd als aanzienlijke milieueffecten die bijgevolg wel (kwalitatief) in het MER beschreven en beoordeeld moeten worden.

¹⁰ <https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/index-natuur-en-landschap/natuurtypen/>.

¹¹ Relatief schrale bodems (immers zand) met mogelijk een ander (warmer) voor insecten aantrekkelijk microklimaat. In de zienswijze van het Natuurplatform Zwolle wordt gewezen op de specifieke waarden van de zanddijken.

¹² Zie de zienswijze van het Natuurplatform Zwolle.

verslechtering van de staat van instandhouding voor bepaalde soorten, geef dan aan met welke effectbeperkende en eventueel compenserende maatregelen die verslechtering is te voorkomen. Motiveer op grond waarvan verondersteld wordt dat een eventueel benodigde ontheffing (dan wel vergunning onder de Omgevingswet) wordt ontleend.

Bomen en houtopstanden

Ga ook in op bomen en houtopstanden (hierna bomen) die eventueel moeten verdwijnen. Daarbij is van belang na te gaan in hoeverre deze gespaard kunnen worden, en in te gaan op de ecologische kwaliteit en functie van eventueel te vellen bomen (boomsoort en leeftijd, insectenleven¹³). Indien compensatie noodzakelijk is, geef dan aan waar en hoe die de gerealiseerd gaat worden en op welke termijn de compensatieopstanden zich weer op hetzelfde ecologische kwaliteitsniveau bevinden.

4.3 Bodem en water

Breng in het MER de effecten op water en bodem in beeld. Aanvullend op wat hierover in de NRD staat heeft de Commissie de volgende aandachtspunten:

- Breng de beïnvloeding van het hydrologische systeem (kwel, grondwaterstanden en stromingen) onder verschillende omstandigheden in beeld als gevolg van (constructieve) maatregelen in de dijk of directe omgeving ervan.
- Breng naast de effecten op grondwaterstanden (verhoging/verlaging) ook de situatie ten opzichte van maaiveld in beeld ten behoeve van de afgeleide gevolgen op bebouwing en landbouw. Maak daarbij indien nodig onderscheid in tijdelijke effecten tijdens de aanlegfase en de eindsituatie.
- Breng de benodigde hoeveelheden grond, de herkomst en de kwaliteit ervan (fysisch en chemisch), inclusief de logistiek van aan- en afvoer en eventueel hiervoor benodigde depots in beeld.
- Geef een beschouwing van de mogelijke gevolgen voor verontreiniging van grond- en oppervlaktewater als gevolg van de verwerking van in het gebied vrijkomende grond.
- Geef een beschouwing van de (mogelijke) bijdrage van de alternatieven aan de doelen voor de Vecht vanuit de Kaderrichtlijn Water.

4.4 Ruimtelijke kwaliteit, landschap en cultuurhistorie

Effectbeschrijving en -beoordeling

Beschrijf voor het studiegebied de aanwezige landschappelijke en cultuurhistorische waarden van het dijktraject en de directe omgeving. Beschrijf hoe deze en andere waarden door het voornemen kunnen worden beïnvloed en welke mogelijkheden er zijn om de negatieve gevolgen voor landschap en cultuurhistorie te voorkomen of te minimaliseren.

Bij ingrepen die naar hun aard en schaal grote en onomkeerbare effecten hebben op hun omgeving, is het van belang de negatieve effecten op bestaande landschappelijke waarden los te beschouwen van eventuele positieve effecten van het voornemen. Dit omdat anders uit de dan resulterende neutrale of licht negatieve score in de effectbeoordeling ten onrechte de indruk kan ontstaan, dat er geen effecten/veranderingen zijn. Maak de effecten (positief,

---

¹³ Het insectenleven verschilt zeer sterk per boomsoort en is vooral bij oude eiken zeer hoog, ook in vergelijking met andere inheemse loofboomsoorten.

negatief) inzichtelijk aan de hand van visualisaties. Voer de visualisaties bij voorkeur uit in de vorm van vergelijkingen tussen 'nu' en 'straks' vanaf steeds dezelfde gezichtspunten, bijvoorbeeld veelgebruikte verblijfplaatsen of routes.

Landschappelijk alternatief

Zoals in paragraaf 3.1 besproken adviseert de Commissie om in het MER een alternatief uit te werken waarin het behoud en versterken van de landschappelijke kwaliteit van het gebied centraal staat. De reden daarvoor is de uitzonderlijke landschappelijke waarde van het projectgebied. De waarde wordt gecreëerd door de ongereptheid van grote delen van het gebied, de raakvlakken met cultuurlandschappen, landhuizen en sluizen, en de vele volwassen binnen- en buitendijkse natuurgebieden. De unieke slingerende zanddijken dragen ook bij aan de hoge beeldkwaliteit, temeer omdat de dijk niet overal bereikbaar is voor verkeer.

De ingrepen die gepaard gaan met de versterking en (vooral de) verhoging van de dijk, zoals het kappen van oude monumentale bomen, het aanpassen van het dijkprofiel (steiler, en/ of met constructie) en het veranderen van zichtlijnen en uitzichten vanaf het water en ommeland, kunnen verstrekkende gevolgen hebben voor de hoge landschappelijke kwaliteit.

Het 'Ruimtelijke kwaliteitskader veilige Vecht' en de zes leidende principes voor kwaliteit daarin biedt een goede basis voor dit alternatief. De Commissie benadrukt het belang van een integraal en waar nodig gedetailleerd landschappelijke ontwerp voor het project. Een integrale aanpak kan het proces richting een gedegen voorkeursalternatief verder helpen. Vooral bij de op te hogen dijkgedeeltes kan de landschappelijke kwaliteit alleen worden gewaarborgd door een optimale synthese tussen het landschapsonwerp en de technische oplossingsrichtingen.

Aandachtspunten cultuurhistorie

De (te verhogen) dijk raakt enkele rijksmonumenten (kasteel, boerderij en sluis) en bijbehorende land met houtopstanden. Mogelijk zijn er andere cultuurhistorisch interessante objecten in het projectgebied, bijvoorbeeld gemeentelijke monumenten. Breng deze objecten en de effecten daarop in beeld. Om dit adequaat te kunnen doen vergen enkele locaties ontwerpverkenningen met een hoog detailniveau.

Aandachtspunten archeologie

Geef in het MER, naast al bekende en behoudenswaardige archeologische vindplaatsen, de archeologische verwachtingen op kaart aan. Geef aan welk onderzoek daaraan ten grondslag heeft gelegen. Maak aannemelijk dat bij de uitvoering van bodemversturende activiteiten, zoals het slaan van damwanden en het aanleggen van een nevengeul, aantasting van archeologische waarden, conform de eisen in het gemeentelijk beleid, vermeden kan worden. Werk, als dit niet mogelijk is, tracé- en/of ontwerpalternatieven of mitigerende maatregelen uit. Beschrijf en vergelijk de effecten van deze alternatieven en maatregelen.

4.5 Woon- en leefmilieu

Tijdelijke en permanente gevolgen voor het woon- en leefmilieu zijn mogelijk onderscheidend voor de alternatieven en meekoppelkansen. Geef inzicht in de gevolgen voor individuele woningen, agrarische percelen en bedrijven. Bij een omvangrijke ingreep zullen

zowel de tijdelijke als de permanente effecten groter zijn. Geef daarom inzicht in de verschillen tussen de alternatieven, en geef aan op welke aspecten deze verschillen betrekking hebben. Denk hierbij in de realisatiefase aan overlast door geluid- en trillinghinder, verkeersoverlast en -veiligheid en beïnvloeding luchtkwaliteit. Na realisatie kunnen veranderingen optreden in de gevolgen van een overstroming voor bewoners en ontsluiting van het gebied.

4.6 Duurzaamheid en circulariteit

De NRD bevat geen concrete ambities of doelen voor duurzaamheid en circulariteit. Ga in het MER in op de kansen die het project biedt om hieraan een bijdrage te leveren door het beperken van energiegebruik, gebruik van energiezuinig materieel en hergebruik van grondstoffen en materialen. Hierbij kan eventueel gebruik worden gemaakt van de inzichten uit (het advies voor) de gebiedsontwikkeling Grebbedijk.¹⁴

Onderzoek de mogelijkheden om een volledig gesloten grondbalans te realiseren.

5 Overige aspecten

Voor de onderdelen 'vergelijking van alternatieven', 'leemten in milieu-informatie' en 'samenvatting van het MER' heeft de Commissie geen aanbevelingen naast de wettelijke voorschriften.

Kaartmateriaal en beeldmateriaal

Gebruik recent en overzichtelijk kaartmateriaal met duidelijke legenda per dijktraject. Op minstens één kaart moeten alle topografische namen die in het MER worden gebruikt goed leesbaar zijn aangegeven. Verduidelijk het voornemen en alternatieven door gebruik te maken van fotomontages en visualisaties.

---

¹⁴ Circulaire Peiler Grebbedijk – beoordelingskader circulariteit, zie [Adviezen - Commissiener.nl](#).

BIJLAGE 1: Projectgegevens Advies van de Commissie over het op te stellen MER

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep geeft aan welke onderwerpen naar zijn mening moeten worden behandeld in het MER en met welke diepgang. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de werkgroep het gebied bezocht waar milieugevolgen kunnen optreden. Meer informatie over de [Commissie](#) en over haar [werkwijze](#) vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

Ruwan Aluvihare BA. MDip LA

mr. Lotte Geense/ drs. Pieter Jongejans (secretaris)

ir. Casper van der Giessen

Tanya van Gool (voorzitter)

ing. Rob Vogel

Besluit waarvoor dit milieueffectrapport wordt opgesteld

Goedkeuring van het projectplan Waterwet of (na invoering van de Omgevingswet) het projectbesluit.

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor activiteiten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een MER vereist zijn. De bijlagen C en D bij het Besluit milieueffectrapportage geven aan om welke [activiteiten](#) het gaat. Voor deze procedure gaat het in ieder geval om de activiteit D3.2, "wijziging of uitbreiding van een rivierdijk". Daarom wordt een project-MER opgesteld.

Bevoegd gezag besluit

College van Gedeputeerde Staten van de Provincie Overijssel.

Initiatiefnemer besluit

Waterschap Drents Overijsselse Delta.

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

De Commissie heeft alle zienswijzen en adviezen gelezen die het bevoegd gezag tot en met 28 juli 2022 heeft toegestuurd. Ze heeft ze in haar advies verwerkt, voor zover relevant voor het MER.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft gebruikt?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [3659](#) in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de milieueffectrapportage
A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

t 030-2347666
e mer@eia.nl
w commissiemer.nl

